

HỌC VIỆN HÀNH CHÍNH QUỐC GIA

DÂN SỐ VÀ PHÁT TRIỂN CHO CÁC NHÀ QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC

NHÀ XUẤT BẢN THỐNG KÊ
HÀ NỘI - 1996

HỌC VIỆN HÀNH CHÍNH QUỐC GIA

DÂN SỐ VÀ PHÁT TRIỂN CHO CÁC NHÀ QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC

NHÀ XUẤT BẢN THỐNG KÊ
HÀ NỘI - 1996

LỜI NÓI ĐẦU

Được sự trợ giúp của Quỹ Dân số của Liên Hợp Quốc (UNFPA), Viện Nghiên cứu Hành chính thuộc Học viện Hành chính Quốc gia đã tổ chức biên soạn quyển sách: "Dân số và phát triển cho các nhà quản lý Nhà nước".

Mục đích chủ yếu của quyển sách này là nhằm lồng ghép những kiến thức cơ bản về dân số và phát triển vào trong chương trình đào tạo cán bộ quản lý Nhà nước từ cấp xã đến tận trung ương (công chức nhà nước các cấp trong bộ máy hành chính nhà nước).

Như chúng ta đã biết, thành công và kết quả của các Chương trình dân số và kế hoạch hóa gia đình (KHHGD) cũng như các chính sách xã hội khác có liên hệ một cách trực tiếp với sự nhận thức và am hiểu chúng của các nhà quản lý, đặc biệt là sự nhận thức của đội ngũ cán bộ quản lý Nhà nước cấp cơ sở, vì họ là những người thường xuyên tiếp xúc với cộng đồng dân cư, hiểu một cách thấu đáo những vấn đề của cộng đồng dân cư địa phương đó.

Việc bồi dưỡng và trang bị những kiến thức quản lý Nhà nước cho đội ngũ công chức hành chính là nhằm nâng cao năng lực và trình độ quản lý của họ, đó là một đòi hỏi tất yếu của công cuộc cải cách hiện nay nhằm đạt được những mục tiêu mà Chiến lược ổn định và phát triển kinh tế - xã hội Việt Nam đến năm 2000 đã vạch ra.

Quyển sách "Dân số và phát triển cho các nhà quản lý Nhà nước" do GS.TS. Nguyễn Duy Gia, Giám đốc Học viện Hành chính Quốc gia chủ biên với sự tham gia của:

- GS. Mai Hữu Khuê
- PGS. PTS. Bùi Văn Nhơn
- PGS. PTS. Nguyễn Hữu Tri
- PTS. Võ Kim Sơn

cùng với sự giúp đỡ của các chuyên gia về dân số của Ủy ban Quốc gia dân số và kế hoạch hóa gia đình của Việt Nam và nước ngoài, nhằm giới thiệu những vấn đề cơ bản, tác động qua lại giữa dân số và phát triển.

Nhân dịp cuốn sách này được giới thiệu, chúng tôi mong muốn bày tỏ tình cảm và lời cảm ơn tới Bà Linda Demers, Giám đốc UNFPA tại Hà Nội về những góp ý và bình luận về nội dung của quyển sách và sự trợ giúp tài chính cho việc tổ chức biên soạn quyển sách này.

Chúng tôi cũng bày tỏ lời cảm ơn tới Bà Trần Thị Vân, cán bộ của UNFPA tại Hà Nội; Ông Tiến sĩ J.Krishnamurty, cố vấn về vấn đề dân số và kế hoạch hóa và các chính sách phát triển của UNFPA/CST với sự góp ý về kỹ thuật và giúp đỡ việc biên soạn, hiệu đính.

Lần đầu tiên quyển sách: " Dân số và phát triển cho các nhà quản lý Nhà nước" được biên soạn tại Việt Nam, chúng tôi rất mong nhận được nhiều ý kiến góp ý cho nội dung của quyển sách để lần xuất bản sau được hoàn thiện tốt hơn.

HÀ NỘI, 1-1996
VIỆN NGHIÊN CỨU HÀNH CHÍNH

MỤC LỤC

	Trang
LỜI NÓI ĐẦU	3
Chương I. Chiến lược và chính sách dân số	5
1.1. Khái niệm cơ bản về sự lồng ghép các chính sách dân số và phát triển	5
1.2. Phân loại chính sách dân số	7
1.3. Chính sách dân số của Việt Nam	9
1.4. Khái quát sự tăng trưởng dân số ở Việt Nam	12
1.5. Chiến lược phát triển xã hội đến năm 2000 và những năm đầu của thế kỷ 21	15
1.5.1. Cơ sở cho việc xây dựng chiến lược phát triển xã hội	15
1.5.2. Chiến lược phát triển xã hội đến năm 2000 và cho những năm đầu thế kỷ 21	23
1.5.3. Hệ thống các chính sách dân số là một trong những chính sách quan trọng, cơ bản trong chiến lược ổn định và phát triển	32
Chương II. Những yếu tố xác định sự thay đổi (biến động) dân số	35
2.1. Những quan điểm cơ bản về sự thay đổi (biến động) dân số	35

2.2. Sự thay đổi (biến động) tự nhiên của dân số và các nhân tố ảnh hưởng	37
2.2.1. Mức sinh	38
2.2.2. Mức tử vong	56
2.2.3. Di chuyển, di cư và phân bố lại dân cư	64
Chương III. Mối quan hệ chủ yếu giữa dân số và phát triển	75
3.1. Dân số, lao động và việc làm	76
3.1.1. Dân số và nguồn nhân lực	76
3.1.2. Quá trình tạo việc làm	80
3.1.3. Vấn đề chính sách việc làm	86
3.2. Tăng trưởng dân số và đô thị hóa	90
3.2.1. Các yếu tố tác động đến quá trình đô thị hóa ở Việt Nam	92
3.2.2. Tăng trưởng dân số và phát triển đô thị	93
3.3. Dân số, nông nghiệp và phát triển nông thôn	96
3.3.1. Nông nghiệp và kinh tế nông thôn	96
3.3.2. Tăng trưởng dân số và phát triển kinh tế nông thôn	100
3.4. Tăng trưởng dân số và phát triển giáo dục	104
3.4.1. Giáo dục có vị trí quan trọng trong sự phát triển	104
3.4.2. Tăng trưởng dân số và mục tiêu giáo dục	107

3.5. Tăng trưởng dân số và chương trình chăm sóc sức khỏe	111
3.5.1 Tình trạng sức khỏe - thước đo mức độ phát triển xã hội	111
3.5.2. Sức khỏe và tăng trưởng dân số	113
3.6. Dân số, phụ nữ và phát triển	119
3.6.1 Vai trò của phụ nữ trong sự nghiệp phát triển	119
3.6.2. Chiến lược dân số và chính sách thích ứng giới tính	122
3.7. Tăng trưởng dân số và vấn đề môi trường	126
Chương IV . Vai trò của chính phủ trong việc thực hiện các chính sách dân số	131
4.1. Nhà nước, nền kinh tế thị trường và các chính sách dân số	131
4.2. Tăng cường hiệu quả của các chính sách dân số	136
Phụ lục	
Phụ lục I: Sử dụng các chỉ tiêu xã hội trong giám sát, đánh giá chương trình mục tiêu xã hội	143
Phụ lục II: Đô thị hóa và phân bố lại dân cư	159
Tài liệu tham khảo	167

Chịu trách nhiệm xuất bản

BÙI ĐỨC TUYẾN

Biên tập: LAN PHƯƠNG

THU HƯƠNG

Trình bày bìa: TUẤN PHONG

Sửa bản in : BAN BIÊN TẬP

In 1850 cuốn, khổ 15 x 22 cm tại xí nghiệp in GEOPRICO.

Số in Số xuất bản 68/XB-47/XBTK

In xong và nộp lưu chiểu tháng 6 năm 1996.